

Valtuustoaloite Puhelimen käytön kieltäminen Mäntsälän perusopetuksessa ja kouluissa

Kunnanvaltuusto 05.02.2024 § 11

Kokoomuksen valtuustoryhmä ja muut allekirjoittaneet esittivät seuraavan valtuustoaloitteen valtuuston kokouksessa 5.2.2024:

"Kansalaisaloite (www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/11983) vaatii lainsäädännön uusimista, jotta puhelimen käyttöä voidaan rajoittaa Suomen kouluissa. Aloite on kerännyt tähän mennessä 34895 kannatusta, 50000 kannatusta tarvitaan, jotta asia etenee eduskuntaan ja valmisteluun.

Koska asian käsittely lainvalmisteluun todennäköisesti vielä kestää esitämme, että Mäntsälän kunnan kaikkien peruskoulujen/koulujen järjestyssääntöihin tuodaan puhelimen käytön kieltävä sääntö, että puhelimia ei koulussa käytetä koulupäivän aikana.

Perustelu:

Opettajien tulee saada työrauha opettaa, opiskelurauha kuuluu jokaiselle oppilaalle. Tällä hetkellä lasten ja nuorten puhelimien käyttö oppitunneilla aiheuttaa häiriötä. Lapsilla ja nuorilla ilmenee yhä enenevässä määrin ylivilkkaus- ja käytöshäiriöitä sekä keskittymiskyvyn puutetta. Opettajan aika kuluu puhelimien käytöstä johtuvien kiistojen selvittelyyn, tämä aika on pois itse opetuksesta. Saamme myös lukea siitä, miten lasten ja nuorten oppimistulokset Suomessa laskevat.

Koulujen opetussuunnitelman keskeinen päämäärä on taata jokaiselle oppilaalle mahdollisuus saada oppia. Kouluilla ei tällä hetkellä ole keinoja eikä yhteisiä toimintatapoja lasten ja puhelimien käyttöön liittyen. Jotta työrauha oppitunneilla saavutettaisiin, tulisi Mäntsälän koulujen järjestyssääntöihin saada sääntö siitä, että lasten ja nuorten puhelimia ei käytettäisi koulupäivän aikana, poikkeustilanteita lukuun ottamatta. Poikkeustilanteita olisivat esimerkiksi tilanne, jossa opetuksessa tarvitaan puhelimen käyttöä, tai jos oppilaalla on tarve saada yhteys esimerkiksi omaan vanhempansa.

Ranskassa on säädetty 2018 puhelimen käytöstä kouluissa lailla. Lain tarkoituksena on vähentää häiriötä luokkahuoneessa, estää koulukiusaamista ja parantaa ystävyyssuhteita. Oppilaat ovat kokeneet keskittymiskyvynsä paranevan ja oppimistulokset ovat lähteneet nousuun. Oppilaat olivat tyytyväisiä huomattessaan, että koulupäivän ajan voi pärjätä ilman puhelinta.

Meidän velvollisuutemme Mäntsälän valtuustossa on toimia, jotta saadaan mahdollisimman pian työrauha kouluille opettaa ja oppia.

Kokoomuksen valtuustoryhmä 28.1.2024

Annika Warras-Stjernvall

Päätös

Valtuusto päätti lähettää aloitteen kunnanhallitukselle valmisteltavaksi.

Liite 1. Aloite

Kunnanhallitus 12.02.2024 § 29

Esittelijä	Kunnanjohtaja Laurila Hannu
Päätösehdotus	Kunnanhallitus lähettää aloitteen sivistyspalveluille valmisteltavaksi.
Päätös	Hyväksyttiin päätösehdotuksen mukaisesti, lisäyksellä, että aloitteen valmistelussa huomioidaan myös lukio.

Sivistyslautakunta 23.04.2024 § 39

Opetuksen järjestäjän tulee hyväksyä järjestyssäännöt peruskouluille ja lukioille. Järjestyssäännöillä edistetään koulun sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä kouluyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Järjestyssäännöt ohjaavat kaikkea koulutusta koskevan lainsäädännön nojalla järjestettyä koulujen ja oppilaitosten lukuvuosisuunnitelman mukaista opetusta ja siihen liittyvää toimintaa. Opetushallitus on laatinut ohjeen tukemaan koulujen järjestyssääntöjen laatimista (Ohje 1/012/2016). Oppilaille tulee järjestää mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä koulun järjestyssäännön valmisteluun (Pol 47a§).

Opetushallituksen ohjeistuksen 25.5.2023 mukaan perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa voidaan järjestyssäännöissä kieltää puhelimen käyttö oppitunnilla. Oppilas voidaan oppitunnin aikana käskeä laittamaan puhelin pois esimerkiksi omaan taskuun tai reppuun, jossa puhelin ei häiritse. Perusopetuksessa opettaja tai rehtori voi lisäksi ottaa puhelimen häiritsevänä pois, jos oppilas häiritsee opetusta tai oppimista puhelimella. Ohjeistuksen mukaan välitunneilla ei voida kokonaan kieltää puhelimen käyttöä, vaan välttämätön yhteydenpito on mahdollistettava esimerkiksi huoltajaan. Perusopetuksessa ja lukiossa opettaja tai rehtori voi määrätä oppilaan/opiskelijan poistumaan, jos hän ei kehotuksista huolimatta laita puhelinta pois ja häiritsee sillä.

Opetukseen liittymätön kuvaaminen, nauhoittaminen ja videoiminen voidaan järjestyssäännöissä kieltää opetusta ja oppimista häiritsevänä. Pukuhuone-, wc- ja muissa vastaavissa tiloissa kuvaaminen loukkaa yksityisyyttä ja voidaan näin ollen kieltää. Koulu voi edellyttää, että mobiililaitte on häiriötä aiheuttamattomassa tilassa opetuksen aikana. Häiriötä aiheuttamattomalla tilalla tarkoitetaan, että laite on äänettömällä sekä värinä-, valo- ja muut toiminnot on asetettu pois käytöstä. Opetusta häiritsevänä voidaan kieltää myös kuvan ja äänen lähettäminen suoratoistona (ns. livestream) oppitunnilta ilman opetukseen liittyvää syytä. Välitunneilla mobiililaitteen käyttöä ei voida kokonaan kieltää, mutta silloinkin kiusaamiseen sekä häiritsevään tai muuhun epäasialliseen käyttöön koulun tulee puuttua. Koulu voi suosittaa, että välitunnilla liikutaan ja tehdään jotain muuta kuin käytetään mobiililaitetta.

Jos koulu rajoittaa mobiililaitteen käyttöä välitunnilla, tulee sen huolehtia, että oppilaalla on tarvittaessa mahdollisuus esimerkiksi ottaa yhteyttä

huoltajaansa tai hoitaa henkilökohtaisia asioitaan, joita ei voi siirtää myöhemmäksi. Opetuksen järjestäjä voi määrätä järjestyssäännöissä, että mobiililaitetta saa käyttää välitunneilla tietyssä paikassa ja tietyssä aikana. Koulussa voi olla käytössä erityisesti mobiililaitteen käytölle tarkoitettu alue tai paikka ja toisaalta mobiililaitteevapaita alueita. Koulussa voi olla käytössä yksi tai useampia välitunteja, jolloin laitetta saa käyttää ja muina välitunteina laite on laukussa tai muussa sovitussa paikassa. Ohjatun toiminnan, kuten ohjatun liikuntavälitunnin aikana, mobiililaitteen käyttöä voidaan rajoittaa. Koulussa voidaan laatia yhdessä oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa järjestyssääntöjä tarkentavia pelisääntöjä tietokoneen, kännykän ja muiden mobiililaitteiden käytöstä koulussa. Oppilaat ja heidän huoltajansa voivat sitoutua noudattamaan pelisääntöjä ja allekirjoittaa ne, mutta muodollisesti ei ole kyse sopimuksesta. Perusoikeuksista ei voida sopimuksella luopua oppilasta tai huoltajaa sitovasti.

Opetuksen järjestäjän tulee edistää kaikkien oppilaiden osallisuutta ja huolehtia siitä, että kaikilla oppilailla on mahdollisuus osallistua koulun toimintaan ja kehittämiseen sekä ilmaista mielipiteensä oppilaiden asemaan liittyvistä asioista. Tämä koskee myös mobiililaitteiden käytön suunnittelua. Opetuksen järjestäjän tulee selvittää myös huoltajien näkemyksiä asiasta. Alle 15-vuotiaan osalta huoltaja päättää, tuoko lapsi oman mobiililaitteensa kouluun ja käyttääkö sitä opetuksessa. Viisitoista vuotta täyttänyt päättää lähtökohtaisesti itse, ottaako oman mobiililaitteensa kouluun ja käyttääkö sitä opetuksessa. Myös alle 15-vuotiaan lapsen mielipidettä on sekä huoltajan että koulun tärkeä kysyä häntä itseään koskevista asioista. Näiden lisäksi on tärkeää osallistaa myös opettajat, muu henkilökunta ja huoltajat mobiililaitteiden käytön suunnitteluun koulussa. On tärkeää, että huoltajilla, oppilailla ja koulun henkilökunnalla on yhteiset pelisäännöt laitteiden käytöstä koulupäivän aikana. Tämä on huomioitu käsillä olevassa valmistelussa niin, että kouluja ohjataan määrittelemään omia koulukohtaisia täsmennyksiä tai sopimuksia.

Mäntsälän peruskoulujen oppilaskuntien hallituksille teetettiin kysely, jossa pyydettiin antamaan ehdotus koulun säännöiksi, koskien puhelimen käyttöä koulupäivän aikana. Jokainen oppilaskunnan hallitus (13) antoi vastauksen. Riihenmäen koululta vastauksen antoivat molempien oppilaskuntien hallitukset.

Peruskoulujen oppilaskuntien hallitusten vastaukset:

- Puhelinta ei saa käyttää kouluaikana. Perustelu: Se voi häiritä oppimista. Puhelimen käyttöä tunneilla ei voi kukaan seurata, eli voit nähdä epäasiallista sisältöä.
- Oppilaskunnan mielestä nykyiset säännöt ovat hyvät. Puhelin pysyy koulupäivän aikana repussa, jos opettaja ei anna lupaa muuhun käyttöön. Oppilaskunta toi esille myös alakoulun ja yläkoulun erilaiset tarpeet. Yläkoulussa tiedon hakua on enemmän ja puhelimesta joutuu tarkistamaan lukujärjestystä ja luokkatiloja.
- Puhelinta ei käytetä oppituntien aikana. Välitunnin alussa saisi katsoa viestit opettajan valvonnassa, mutta laittaa sitten kännykän reppuun loppuvälitunnin ajaksi.
- Puhelinta saa käyttää vain opettajan luvalla.
- Alaluokkien oppilaskunnan hallitus oli yksimielisesti sitä mieltä, että kännyköitä saa käyttää vain opettajan luvalla oppitunneilla, mikäli sitä tarvitaan tiedonhakuun tms. Sellainen ehdotus kuitenkin nousi, että iltapäivällä saisi naulakoilla käyttää kännykkää 5 minuuttia, jos on tarve ottaa huoltajiin yhteyttä kyytien tai kaverivierailujen sopimiseksi.

- Ehdotamme, että puhelimet kerätään puhelinparkkiin koulupäivän alussa ja jaetaan oppilaille koulupäivän lopussa. Puhelimia saa käyttää opetuskäytössä opettajan luvalla. (esim. Kahoot!, tiedonhaku yms.)
- Riihenmäen yläkoulun oppilaskunnan hallitus on pohtinut puhelinten käyttöä koulussa. Tässä keskustelun satoa: Suuren osan mielestä nykyisessä säännössä ja käytännössä ei ole mitään vikaa ja suuri osa koki mahdollisen puhelinten käyttökiellon koulussa negatiivisena asiana ja herätti oppilaissa paljon vastarintaa. Ongelmaksi koettiin, etteivät opettajat tällä hetkellä tarpeen tullen ota puhelinta pois, vaan jatkavat kehotusta puhelimen poisloitosta loputtomasti. Oppilaiden mukaan ongelma ratkeaisi, jos opettajat puuttuisivat tiukemmin puhelinten käyttöön. Osa oppilaskunnan jäsenistä oli kuitenkin sitä mieltä, että kännykkä häiritsee oppimista ja keskittymistä, mutta enemmän koettiin, että puhelinten on hyötyä koulussa: Jos oppilas, joka ei kyseisen oppitunnin aiheesta välitä, saisi olla puhelimella, riski riehumiselle ja muiden oppilaiden keskittymistä häiritsevälle toiminnalle vähentyisi. Oppilaat eivät kokeneet ongelmaiseksi, että tällöin se vaikuttaisi negatiivisesti kyseisen oppilaan oppimiseen. Toinen syy, miksi puhelimia ei pitäisi kieltää koulussa, on se, että jos tulee tunnille hyväksyttävästä syystä myöhemmin tai kesken tunnin, pystyy oppilas ottamaan kuvan tunnilla jo kirjoitetuista muistiinpanoista ja tehdä muistiinpanot myöhemmin kotona. Tämä estäisi, jos puhelimet kielletäisiin kokonaan. Oppitunneilla käytetään puhelinta ajoittain myös opiskeluun (esim. tiedonhaku, kielten tunneilla sanakortit, KaHoot-pelit). Oppilaskunta oli yhtä mieltä siitä ajatuksesta, ettei puhelinten käyttöä tulisi missään nimessä kieltää koko koulupäivän ajalta (esim. välitunneilta). Ongelmaksi tulisivat tilanteet, joissa opettajan, huoltajan, terveydenhuoltajan, lääkärin yms. tarvitsisi saada nopeasti oppilaaseen yhteyttä. Heräsi myös kysymys, missä puhelimia säilytettäisiin, jottei kukaan pääsisi varastamaan tai vahingossa ottamaan toisen puhelimia. Myös oppitunneilla tarvitsemme välillä puhelimia, joten mistä ne saataisiin nopeasti käyttöön? Suuri osa kokouksessa olleista oppilaista kuitenkin hyväksyisi ajatuksen, jossa tunnin alussa kaikilta oppilailta kerättäisiin puhelimet pois (ja näin jo itse asiassa joillain oppitunneilla tehdäänkin). Tämä edellyttäisi oppilaiden mielestä kuitenkin sitä, ettei olisi riskiä puhelinten vaihtumiseen, hajoamiseen tai varastamiseen. Pelkkä "puhelinlaatikko" ei takaa näitä seikkoja. Voitaisiko tätä ideaa jalostaa?
- Puhelinta ei käytetä koulupäivän aikana tai koulun alueella. Paitsi opettajan luvalla. Puhelinta säilytetään koulupäivän aikana omassa repussa.
- Esimerkiksi kuvataide tunneilla puhelimen käyttö olisi sallittua inspiraatiota varten. Opettajan luvalla tehtävien käytössä saisi käyttää puhelimia. Oppitunneilla ei käytetä puhelimia ellei toisin mainita, välitunneilla ei saisi käyttää puhelimia.
- Puhelinta saa käyttää koulupäivän aikana vain opettajan luvalla.
- Puhelinta ei käytetä tunneilla, mutta tuntien välissä saa katsoa onko joku soittanut tai laittanut jotain viestiä. Välitunneilla ei muuten käytetä puhelimia, mutta 5-6lk oppilaat saisi käyttää puhelinta omalla ruokavälillä. Pienemmille sovitusti jokin palkintovälitunti jolloin saisi käyttää puhelinta. Jos sääntöjen noudattaminen ei onnistu, tulisi merkintä Wilmaan. Merkintä olisi varoitus siitä, että puhelinta on käytetty. Jos merkintä ei auta, voisi luokassa olla laatikko johon puhelimet laitetaan. Puhelimet saisi takaisin

koulupäivän päätteeksi. Tunneilla ei käytetä puhelimia. Vain sovitusti saa käyttää. Jos puhelimen käytössä ei ole ollut ongelmaa, saisi kuunnella musiikkia esim. kuviksen tunnilla.

- Oppilaskunnan jäsenet toivoivat, että puhelinta voisi käyttää välitunneilla. Toivottiin, että puhelimen käyttöä ei kiellettäisi koulupäivän aikana (esim. hätätilanteessa voi soittaa).
- Tarvittaessa saa käyttää tehtävien tekoon opettajan luvalla. Puhelimen saa ottaa käyttöön jos tehtävät tehty hyvin. Kokonaan kieltämistä ei koeta järkeväksi sitä, että puhelinta ei saisi tuoda kouluun ollenkaan. Välitunnille puhelimen saa mukaan. Opettajilta tiukempaa ja tasa-arvoista seuranta. Merkintä Wilmaan koulun kaikille oppilaille samoilla kriteereillä jos puhelin luvatta tunnilla näkyvässä. Mietittiin myös sitä, että puhelimet voisi kerätä tunnin alussa pois yhteiseen kännyparkkiin.

Vastausten lisätiedoissa tuotiin esille myös sitä, miten mobiililaitteita voisi hyödyntää opetuksessa nykyistä enemmän, kommentoitiin yleisesti mobiililaitteiden käyttöön ja sääntöihin liittyvää ongelmatiikkaa sekä korostettiin huoltajien tärkeätä roolia puhelimen käytöstä koulussa.

Lisätietoa tai kommentteja peruskoulujen oppilaskuntien hallituksilta:

- Puhelinta voisi enemmän käyttää oppimistilanteissa. rehtori lupasi viedä asiaa eteenpäin opettajille.
- Puhelimet täytyy nimetä. Opettaja jakaa puhelimet koulupäivän lopussa, jotta oppilaat eivät ota vääriä puhelimia.
- Säännössä voisi myös paremmin tuoda ilmi rangaistusta puhelimen käytöstä. Esim jos opettaja huomaa tapahtuneen opettaja saisi ottaa puhelimen oppilaalta ja oppilas saa hakea puhelimen koulupäivän jälkeen rehtorin kansliasta.
- Jos rikkoo sääntöä toistuvasti, kännykkä tulee jättää kotiin. Vanhempia pyydetään avuksi valvomaan, että kännykkä jää kotiin.
- Toivottavasti ohjeet tulevat pikaisesti.
- Muina hyvinä puolina kännykän käytössä nähtiin se, että tietoa voi katsoa nopeasti, tarvittaessa soittaa ja viestiä ja voi katsoa kelloa. Ongelmina oli mm. se, että kukaan ei kuuntelisi tunnilla tai voi katsoa vastaukset ja luntata.

Mäntsälän lukion opiskelijakunnan hallitus lausui seuraavaa:

- Opiskelijakunnan hallituksen jäsenet 6/6 haluavat, että tulevaa määräystä muutetaan seuraavasti. "Puhelimen käyttö on kielletty oppituntien aikana". Koemme, että opiskelijat ovat tarpeeksi kypsiä päättämään kuinka paljon puhelinta käytetään välitunneilla. Eikä puhelimen käyttö välitunnilla haittaa opintoja.

Opetuspalveluiden johtoryhmä (opetuspäällikkö Janne Mäkinen, rehtorit Taina Ahonen, Hanna Oresmaa ja Henna Komi sekä apulaisrehtori Pia Uronen) on käsitellyt valmisteluaineistoa kokouksessaan 11.4.2024. Tämän perusteella opetuspalveluiden johtoryhmä esittää valtuustoaloitteeseen vastauksena koulukohtaisiin järjestyssääntöihin kirjattavaksi seuraavaa:

Tietokoneen, matkapuhelinten ja muiden mobiililaitteiden käyttö

- Omien mobiililaitteiden käyttö on opetussuunnitelman mukaisessa opetuksessa vapaaehtoista.
- Opetuksen aikana käytän mobiililaitetta vain opettajan luvalla.
- Asetan laitteeni häiriöttömään tilaan koulupäivän ajaksi.
- Käyttäessäni jotakin mobiililaitetta koulupäivän aikana, en häiritse muita koulussa opiskelevia tai työskenteleviä oppilaita tai aikuisia.

- Mobiililaitteen käyttöä välitunneilla ei suositella.
- Olen ymmärtänyt opetusverkon sekä koulun laitteiden käytösäännöt ja sitoudun toimimaan niiden mukaisesti.
- Toimin vastuullisesti sosiaalisessa mediassa.
- Kirjaan käyttämäni lähteen. En julkaise tai jaa toisesta henkilöstä otettua valokuvaa tai videota ilman tämän henkilön tai alaikäisen henkilön kohdalla hänen huoltajansa lupaa.
- Koulu voi määritellä omia koulukohtaisia täsmennyksiä tai sopimuksia.
 - valmistelun tavoitteena on varmistaa alaluokkien, yläluokkien ja lukion eri oikeuksien ja velvollisuuksien huomiointi, tarvittavien rajoitusten yhdessä sopiminen sekä koulukohtainen oppilaiden, huoltajien ja henkilöstön osallisuus (sitouttaminen) yhdessä laadittavan, oman koulun järjestyssäännön valmisteluun.

Lukuvuosi- ja koulukohtaiset järjestyssäännöt päätetään Sivistyslautakunnan kokouksessa lukuvuosisuunnitelmien käsittelyn yhteydessä.

Valmistelija	Opetuspäällikkö Janne Mäkinen, sähköposti janne.makinen(@)mantsala.fi, opetuksen asiantuntija Leena Rättyä, sähköposti leena.rattya(@)mantsala.fi
Esittelijä	Sivistysjohtaja Ahvo Timo
Päätösehdotus	Sivistyslautakunta hyväksyy opetuspalveluiden vastauksen valtuustoaloitteeseen. Lautakunta esittää, että kunnanhallitus ja edelleen kunnanvaltuusto toteavat valtuustoaloitteen vastatuksi ja asian loppuunkäsittellyksi.
Käsittely	Opetuspäällikkö Janne Mäkinen esitteli asiaa kokouksessa. Käsittelyn aikana esittelijä muutti päätösesitystään seuraavaksi: Sivistyslautakunta hyväksyy opetuspalveluiden vastauksen valtuustoaloitteeseen. Lautakunta esittää, että kunnanhallitus ja edelleen kunnanvaltuusto toteavat valtuustoaloitteen vastatuksi ja asian loppuunkäsittellyksi. Sivistyslautakunta täydentää valtuustoaloitteen vastausta seuraavasti: Kouluja kannustetaan yhtenäisiin toimintatapoihin mobiililaitteiden käytöstä koulupäivän aikana ja että nämä käytännöt kirjataan koulukohtaisiin järjestyssääntöihin.
Päätös	Sivistyslautakunta päätti hyväksyä opetuspalveluiden vastauksen valtuustoaloitteeseen. Lisäksi sivistyslautakunta päätti täydentää valtuustoaloitteen vastausta seuraavasti: Kouluja kannustetaan yhtenäisiin toimintatapoihin mobiililaitteiden käytöstä koulupäivän aikana ja siihen, että nämä käytännöt kirjataan koulukohtaisiin järjestyssääntöihin. Lautakunta esittää, että kunnanhallitus ja edelleen kunnanvaltuusto toteavat valtuustoaloitteen vastatuksi ja asian loppuunkäsittellyksi.

Liite 1. Valtuustoaloite Puhelimen käytön kieltäminen Mäntsälän perusopetuksessa / kouluissa

Kunnanhallitus 13.05.2024 § 102
88/12.00.00/2024

Esittelijä	Kunnanjohtaja Laurila Hannu
Päätösehdotus	Kunnanhallitus merkitsee tiedoksi sivistyslautakunnan vastauksen liittyen valtuustoaloitteeseen puhelimen käytön kieltäminen Mäntsälän perusopetuksessa ja kouluissa. Kunnanhallitus toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi ja lähettää aloitteen käsittelyn valtuustolle tiedoksi.
Päätös	Kunnanhallitus päätti siirtää asian käsittelyn seuraavaan kokoukseen, johon pyydetään sivistyspalveluiden esittely asiassa.